

UČEBNÉ OSNOVY

Predmet: **Občianska náuka**
 9. ročník (ISCED 2)

Charakteristika predmetu:

Predmet prispieva k orientácii žiakov v rodinnom a školskom prostredí. Vede ich k poznávaniu svojej obce, regiónu, vlasti a Európskej únie. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti. Výchova a vzdelávanie v predmete smeruje k vytváraniu kľúčových kompetencií tým, že žiakov vedie k:

- utváraniu vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebapoznávaniu a sebahodnoteniu,
- osvojovaniu noriem spoločenského správania a občianskeho spolužitia,
- zvládnutiu bežných situácií v osobnom i občianskom živote,
- nachádzaniu vlastného miesta a roly v spoločnosti,
- pochopeniu a rešpektovaniu kultúrnych, náboženských a iných odlišností ľudí a spoločenských skupín,
- získavaní orientácie v aktuálnom verejnom živote Slovenskej republiky i vo svete,
- pochopeniu podstaty demokracie, práv a povinností občanov, rozpoznávaní protiprávneho konania a uvedomení si jeho dôsledkov,
- kultivovanému vyjadrovaniu vlastných myšlienok, názorov, postojov a ich obhajovaniu,
- úcte k vlastnému národu i k iným národom a národnostiam,
- pochopeniu a rešpektovaniu kultúrnych, náboženských a iných odlišností ľudí a spoločenských skupín,
- budovaniu kladného vzťahu ku všetkým humánnym a demokratickým hodnotám,
- vytváraniu schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru.

Počet hodín v ŠVP a ŠkVP

Ročník	9.
Počet hodín v ŠVP	1
Spolu	1

Ciele predmetu:

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií tým, že vedie žiaka k: □ podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti, utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí, realistickému sebapoznávaniu a seba hodnoteniu, akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí, aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie, vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy, rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy, získaniu základných vedomostí o ekonomickom fungovaní spoločnosti, uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov, k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv, vytváraní schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru, rešpektovaniu a uplatňovaní mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky

Obsah predmetu:

9.roč. : Štát a právo/16 hod./

Ekonomický život v spoločnosti /17hod./

Kľúčové kompetencie:

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- **sociálnych a personálnych**
 - viesť žiakov k efektívnej spolupráci v skupine, pozitívne ovplyvňovať kvalitu spoločnej práce,
 - motivovať žiakov k diskusii v skupine,
 - viesť žiakov prostredníctvom spoločných prezentácií, rozborov a hodnotenia práce k sebahodnoteniu ústneho a písomného prejavu a ďalších aktivít,
 - viesť žiakov k utváraniu vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí, k realistickému sebaopoznávaní a sebahodnoteniu, k akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
 - viesť žiakov k pozitívnej predstave o sebe samom, poznať a využívať silné stránky svojej osobnosti,
 - kriticky hodnotiť svoje nedostatky, počítať s nimi pri výbere povolania,
- **spoločenských a občianskych**
 - oboznámiť žiakov s ich právami a povinnosťami vo všetkých oblastiach spoločenského života,
 - naučiť žiakov kultúrovane obhajovať svoje práva v rôznych životných situáciách,
 - dôslednou a systematickou kontrolou zadávaných úloh navodzovať situácie k získaniu vedomia zodpovednosti za včasné plnenie zadávaných úloh a zodpovednosti za vlastnú prácu,
 - pripravovať pre žiakov úlohy, na ktorých sa učia poznávať legislatívu a všeobecné morálne zákony a dodržiavať ich,
 - motivovať žiakov sledovať aktuálne dianie v živote spoločnosti doma a vo svete a dokázať k nemu zaujať stanovisko,
- **pracovných**
 - na konkrétnych situáciách naučiť žiakov dodržiavať pravidlá práce a správania sa,
 - naučiť žiakov využívať vedomosti v záujme vlastného rozvoja aj svojej prípravy na budúce povolanie,
 - naučiť žiakov získať si podklady pre dôležité rozhodnutia v rôznych oblastiach spoločenského života,
- **riešiť problémy**
 - zadávať problémové otázky a úlohy, ktoré žiaci samostatne riešia a prichádzajú k vlastným záverom a riešeniam,
 - viesť žiakov ku kritickému mysleniu, využívaniu logického myslenia,
 - viesť žiakov k tvorivému riešeniu úloh, ktoré dokážu prezentovať a obhajovať,
 - viesť žiakov ku spolupráci pri riešení problémov a úloh v skupine,
 - pripravovať žiakov na prípadný neúspech, naučiť ich vytrvalo hľadať ďalšie možnosti uplatnenia,
- **komunikačným**
 - naučiť žiakov počúvať druhých ľudí, vnímať neverbálnu komunikáciu,
 - naučiť žiakov kultúrovane sa vyjadrovať

- rozvíjať komunikačné schopnosti riadenou diskusiou k učivu, ktoré má súvislosti s aktuálnymi problémami a dianím,
- vhodnými učebnými aktivitami viesť žiakov k presnému a výstižnému vyjadrovaniu sa
- vhodnými príkladmi a úlohami učiť žiakov klásť jasné a zrozumiteľné otázky,
- vytvárať problémové situácie, pri ktorých žiak v spolupráci s ostatnými vyhľadáva informácie, triedi ich a spracováva,
- **v oblasti informačných a komunikačných technológií**
 - viesť žiakov k efektívnemu využívaniu informačno-komunikačnej technológie pri tvorivých aktivitách,
 - viesť žiakov, aby nadobudli schopnosť prostredníctvom internetu a IKT získať a spracovávať informácie a používať pri prezentácii.
- **k celoživotnému učeniu sa**
 - viesť žiakov k uvedomeniu si významu celoživotného vzdelávania v súčasnej spoločnosti,
 - naučiť žiakov samostatne vyhľadávať a triediť informácie z rôznych oblastí spoločenského života,
 - na vhodne zvolených ukážkach viesť žiakov k formulovaniu vlastných záverov, pri ktorých uplatnia teoretické znalosti a naučia sa obhájiť vlastné stanoviská,
 - zadávať žiakom na spracovanie a riešenie úlohy, ktoré žiaci riešia samostatne alebo v skupinách, výsledky svojej práce prezentujú a získané informácie prepájajú do širších celkov, hľadajú medzi nimi súvislosti a vyvodzujú z nich závery.

Organizačné formy, metódy a postupy práce:

- Pri vyučovaní tohto predmetu je potrebné vytvoriť pre žiakov dostatočný priestor na tvorivý prístup k riešeniu problémov, podporovať kritické myslenie a schopnosť samostatnej práce. Dôležité je, aby sa zabezpečil dostatočný priestor na nácvik zručností a aplikáciu získaných poznatkov.
- Učiteľ pri výbere metód volí také metódy a formy práce, ktoré podnecujú aktivitu žiakov a okrem vedomostí rozvíjajú zručnosti a postoje žiakov. Okrem klasických metód využíva aktivizujúce metódy, ako inscenačnú metódu, situačnú metódu, brainstorming, riešenie problémových úloh, prácu s informačnými zdrojmi, najmä s internetom.
- Tento predmet priamo vyžaduje aj iné formy vyučovania, ako sú napr. besedy s odborníkmi, návšteva na úrade a podobne.

Názov tematického celku	Počet hodín	Stratégia vyučovania v deviatom ročníku				
		Prierezové témy	Obsahový štandard - základný obsah	Výstup - výkonový štandard	Metódy	Formy práce
<i>Štát a právo</i>	16	Regionálna ,multikultúrna výchova, výchova zdravého životného štýlu	Štát, znaky štátu, monarchia, republik a, diktatúra, zákonodárna, výkonná súdna moc, Ústava SR, parlament SR, premier, poslanci, star osta, súdna moc, najvyšší súd, NKÚ, špeciálny súd, demokracia, občiansk a spoločnosť, demokratický štát, štát, právo, myšlienka zjednotenia Európy	Vysvetliť príčiny vzniku štátu, charakterizovať jeho znaky, príčiny rozdelenia moci, základný zákon štátu, popísať priebeh zasadnutia parlamentu, funkcia premiera, vysvetliť kto je starosta, poslanec, ich úlohy, ako sa volia, na čo slúži armáda, polícia, kontrolné inštitúcie, vysvetliť pojem demokracie, demokratický štát, občianska spoločnosť, zdôvodniť spätosť práva a štátu, nadosobná moc zákona, vysvetliť príčiny vzniku EÚ	Riadený rozhovor, brainstorm ing, rozhov or, beseda, rozprávani e, situačná, vysvetľov anie, insce načná	Vučovacia hodina, skup inové vyučovanie, individuáln a, vyučovaci a jednotka s využitím IKT
<i>Ekonomický život v spoločnosti</i>	17	Multikultúrna vých., osobnos tný a soc. rozvoj	Euroobčan, Euro, multikul túra, Deklarácia LP z roku 1789, ľudské práva a slobody, neodňateľnosť, n	Čo znamená pre nás Slovákov byť v EÚ, rozlišovať medzi sympatiou, antipatiou, rasovou neznášanlivosťou, solidaritou, vysv	Riadený rozhovor, br ainstormin g, problém	Vučovacia hodina, skup inové vyučovanie,

		Finančná gramotnosť	ezrušiteľnosť, ĽP, Charta a deklarácia OSN, terorizovanie, Dohovor o PD, rovnosť, rovnakosť, sympathy, antipatia, väčšina, menšina, ochrana menšinových práv, spotrebiteľ, kvalita tovaru, cena, obal, reklamácia, právo, právny štát, správne právo, zločin, trest, pachateľ, spolupachateľ, rodinné právo, zákon o rodinách, náhradná rodinná výchova, adopcia, súdne konanie, rozsudok štátne občianstvo, OP, CP	etliť problematiku ĽP a slobôd, rozlišovať medzi právami a povinnosťami, vysvetliť čo je OSN, poznať základnú charakteristiku ĽP, poznať práva detí, vysvetliť problematiku rovnosti medzi ľuďmi, vysvetliť menšina, väčšina, etnikum, poznať práva spotrebiteľ, vedieť čo si všímať pri kúpe tovaru, vedieť ako vzniká právo, definovať právne predpisy, opísať dve vybrané odvetvia verejného práva, zdôvodniť potrebu dodržiavania zákonov, vedieť vysvetliť základné body OZ, chápať význam rodiny pre jedinca, vysvetliť dopad rozvodu členov rodiny, aplikovať právo v živote, definovať štátne občianstvo, na čo slúži OP	ové vyučovanie, beseda, rozprávania, opis,	individuálna, vyučovacia jednotka s využitím IKT, exkurzia
--	--	---------------------	---	--	--	--

Učebné zdroje:

- z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických, i z textov kombinovaných
- z učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov, webových stránok
- z populárnovedeckej literatúry a historickej beletrie, encyklopédií

Hodnotenie a klasifikácia predmetu:

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa bude uskutočňovať priebežné a celkové hodnotenie :

Priebežné hodnotenie sa bude uskutočňovať pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách a bude mať hlavne motivačný charakter, učiteľ bude zohľadňovať vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliadať na jeho momentálnu psychickú a fyzickú disponovanosť. Celkové hodnotenie žiaka v predmete sa bude uskutočňovať na konci prvého a druhého polroka v školskom roku. Má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí, zručností a návykov vo vyučovacom predmete.

V procese hodnotenia bude učiteľ uplatňovať primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektovať práva dieťaťa a humánne sa správať voči žiakovi.

Predmetom hodnotenia budú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol v predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať, správanie sa žiaka podľa školského poriadku a angažovanosť na práci a reprezentácii školy, celistvosť, presnosť a trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, zákonitostí a vzťahov, kvalita a rozsah získaných zručností vykonávať požadované rozumové a motorické činnosti, schopnosť uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri výklade spoločenských javov a zákonitostí, ako aj pri riešení praktických úloh v každodennom živote, schopnosť využívať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach, aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim, výstižnosť a jazyková správnosť ústneho prejavu, schopnosť zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko, kooperatívne riešiť problémy, kvalita výsledkov činnosti schopnosť samostatnej práce, schopnosť učiť sa učiť a schopnosť spolupráce.

Podklady na hodnotenie výchovno – vyučovacích výsledkov získa učiteľ najmä týmito formami a prostriedkami :

- sústavne diagnostické pozorovanie žiaka
- sústavne sledovanie výkonu žiaka a jeho prípravy na vyučovanie
- ústnym skúšaním

Žiak bude ústne skúšaný najmenej 2 x v hodnotiacom období, vytvorí minimálne jeden projekt.

Učiteľ oznámi žiakovi výsledok každého hodnotenia a posúdi klady a nedostatky hodnotených prejavov a výkonov. Pri ústnom skúšaní učiteľ oznámi výsledok ihneď.

Podkladom pre hodnotenie vyučovacieho predmetu budú : známka za ústnu odpoveď, projekt.

Výchovno- vzdelávacie výsledky žiaka sa v tomto predmete klasifikujú podľa nasledovných kritérií

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak ovláda požadované poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti presne a úplne a rozumie vzťahom medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav je správny,

presný a výstižný. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie jasne a pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 2 – chválitebný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí ojedinelé medzery a rozumie vzťahom medzi nimi. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností prejavuje nepresnosti, tie však vie s pomocou učiteľa korigovať. Samostatne alebo na základe menších podnetov učiteľa aplikuje svoje poznatky zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie zaujať postoj a vyjadriť svoje stanovisko. Je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí menšie medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Závažnejšie nepresnosti a chyby dokáže s pomocou učiteľa korigovať. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. K požadovaným záležitostiam vie menej pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Je schopný pod dohľadom pedagóga samostatne pracovať. Má priemerne rozvinuté zručnosti práce v skupine.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa závažných chýb. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Závažné nedostatky a chyba dokáže s pomocou učiteľa opraviť. K požadovaným záležitostiam nevie pohotovo zaujať postoj a s problémami vyjadruje vlastné stanovisko. Pri samostatnom štúdiu má vážne problémy. Nemá dostatočne rozvinuté zručnosti spolupráce.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak si požadované poznatky, fakty, definície a zákonitosti neosvojil. Trvale má závažné nedostatky vo vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností. Nie je schopný riešiť teoretické a praktické úlohy kvôli chýbajúcim vedomostiam a zručnostiam. Jeho písomná a ústny prejav je nevyhovujúci. K požadovaným záležitostiam nevie zaujať postoj a nie schopný vyjadriť vlastné stanovisko. Nie je schopný uspokojivo pracovať ani pod trvalým dohľadom učiteľa. Nezapája sa do práce v skupine.

Požadovaný výstup žiakov z Občianskej náuky je zameraný na rozvíjanie funkčnej gramotnosti v oblastiach:

kultúrna gramotnosť

mediálna gramotnosť

globálne vzdelávanie

- spoznávanie kultúrneho života našich predkov, vedieť porovnať prínos kultúry našich predkov súčasnej kultúre
- pracovať s IKT, vedieť vyhľadávať potrebné poznatky na internete, dennej tlači
- vedieť pracovať a vyhľadávať poznatky v Encyklopédiách, literárnych dielach, odbornej literatúre, viesť rozhovor s poslancom OZ

Začlenenie prierezových tém

Prierezová téma	Vzdelávacie stratégie
Multikultúrna výchova	- rozvíjať u žiakov poznanie rozličných tradičných aj nových kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu - uvedomovať si vlastnú kultúrnu identitu a vedieť ju porovnávať so špecifikami iných kultúr - rozvíjať žiakove interkultúrne kompetencie pre komunikáciu a spoluprácu s príslušníkmi iných kultúr - rozvíjať u žiakov poznanie odevnej kultúry rozličných kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu - mať schopnosť porovnávať spôsoby odievania rôznych kultúr, uvedomovať si kultúru odievania svojho národa a vedieť akceptovať iné, odlišné kultúry odievania
Mediálna výchova	- učiť žiakov, ako zmysluplne, kriticky a selektívne vnímať a využívať médiá a ich produkty - naučiť žiakov schopnosti samostatne vyjadriť svoj názor na informácie z médií - učiť žiakov zmysluplne, kriticky a selektívne vnímať a využívať informácie z médií o odevnom dizajne, o módnych prehliadkach, o manekýnkach - naučiť žiakov vyjadriť svoj názor na informácie z médií, nedať sa ovplyvniť módnymi výkrikmi v odievaní
Ochrana života a zdravia	- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k zdravému životnému štýlu a vnímaniu estetických hodnôt prostredia - dodávaním potrebných informácií o odevnom dizajne a jeho doplnkoch vypestovať cit k estetizácii seba a svojho prostredia formou besied, aktívnych tvorivých hodín - beseda s odborníkom o správnej životospráve, životnom štýle, preventívnych ochoreniach - pozorovanie, návšteva zdravotného strediska, lekárne
Osobnostný a sociálny rozvoj	- rozvíjať ľudský potenciál žiakov, poskytovať im základy pre plnohodnotný a zodpovedný život - rozvíjať tvorivý prístup k vlastným činnostiam, otvorenosť k experimentovaniu - rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, za osobný život a seba vzdelávanie - rozvíjať u žiakov schopnosť prevziať zodpovednosť za svoj prístup k obliekaniu, k doplnkom, nesnažiť sa obliekať len podľa toho, čo „letí“, ale vytvoriť si vlastný štýl obliekania - rozvíjať tým u žiakov sebadôveru, sebaúctu, dôveru k hodnotám, zodpovednosť za svoje konanie

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra	- rozhovor, beseda, výklad, projektová činnosť, pozorovanie, vychádzka, exkurzia, návšteva výstavy, múzea, kostolov - zviditeľnenie školy v regióne a v tlači
Dopravná výchova	- prednáška príslušníkov obecnej polície - návšteva dopravného ihriska spojená s prednáškou o dopravných predpisoch - vychádzka do obce spojená s využitím získaných zručností v praktickom živote
Tvorba projektu a prezentačné zručnosti	- prehliadka knižnice a zhromažďovanie materiálov - práca s odbornou literatúrou a encyklopédiami - osvojenie si formy a obsahu projektu, prezentácia a obhajoba, kolektívne posudzovanie prác - výstava prác - využitie poznatkov na jednotlivých predmetoch, využitie v medzipredmetových vzťahoch
Finančná gramotnosť	- mať schopnosť posúdiť význam trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybrať a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb - naučiť sa chápať funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie životných potrieb - vedieť popísať spôsoby, ako byť finančne zodpovedným človekom, vedieť uviesť príklady prínosov finančnej zodpovednosti a strát spôsobených finančnou nezodpovednosťou - naučiť sa porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny - vedieť vyhodnotiť vzťah práce a osobného príjmu - poznať riziká, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti - prednáška odborníka z bankového sektoru - beseda, diskusia s odborníkom o poistení, úveroch